

Підгорна А.Ю., Курінна І. Г.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасні умови господарювання, що характеризуються постійним швидким розвитком ринків, мінливістю зовнішнього середовища підприємств, посиленою конкурентною боротьбою, загрозами фінансовому стану та значним рівнем фінансових ризиків, здатні призводити вітчизняні підприємства до фінансових криз та змушують їх до пошуку шляхів щодо забезпечення життєздатності та фінансової безпеки. Запобігати фінансовим кризам компанії, ефективно долаючи їх та ліквідуючи негативні їх наслідки можливо завдяки ефективному антикризовому управлінні. Антикризове управління організацією – особлива система в управлінні розвитком підприємства, що включає у себе комплекс заходів, які спрямовані на вияв ознак проблемних явищ та відповідних умов з метою своєчасно їх запобігти, послабити та подолати задля забезпечення життєдіяльності компанії, попередження ситуації її банкрутства. Ця система відрізняється стратегічним характером та здатна повністю ліквідувати тимчасові труднощі, наявні в роботі організації. Причинами криз на вітчизняних підприємствах в сучасних умовах господарювання можуть бути:

- фінансово-економічна ситуація в країні;
- посилена конкуренція на діючому ринку;
- непрофесійне управління керівниками (або менеджерами) фірми і прийняття помилкових стратегічних рішень;
- неефективне і необґрунтоване планування діяльності на підприємстві;
- соціально-політична ситуації в країні тощо.

За даними Державної служби статистики України ми можемо побачити фінансові результати діяльності підприємств (табл. 1) та зміни за 2016–2017 роки.

Таблиця 1. Фінансовий результат до оподаткування за сферами діяльності підприємств [1]

Сфера діяльності	Підприємства, які одержали збиток			
	у % до загальної кількості підприємств		фінансовий результат	
	2016 рік	2017 рік (січень-вересень)	2016 рік	2017 рік (січень-вересень)
Усього	26,6	29,7	545960,0	130862,0
Сільське, лісове та рибне господарство	12,2	9,9	12832,7	260,5
Промисловість	27,2	30,5	149044,9	74381,7
Будівництво	29,2	27,2	17789,5	1969,7
оптова та роздрібна торгівля, ремонт авто-транспортних засобів та мотоциклів	24,2	24,2	67141,1	13212,3
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	28,3	41,0	15454,3	8359,0
тимчасове розміщування й організація харчування	28,3	38,8	3625,6	582,0
інформація та телекомунікації	31,3	32,2	8252,1	2547,3
фінансова та страхова діяльність	37,0	26,3	186742,3	18882,3
операції з нерухомим майном	39,9	35,9	55076,4	4843,9
професійна, наукова та технічна діяльність	31,5	30,8	16934,7	3413,3
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	30,0	33,3	9401,7	862,5
Освіта	32,4	30,8	139,1	15,4
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	30,4	20,8	601,9	198,4
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	38,5	43,9	2818,5	12,96
надання інших видів послуг	27,7	34,1	102,1	37,7

Отже, протягом останніх років спостерігається тенденція до зростання прибутковості підприємств та зменшення кількості отриманих збитків. Проте, частка компаній у загальній кількості з від'ємним фінансовим результатом за останні роки зростає. Це показує те, що майже третина компаній України знаходиться у кризовому стані та потребує антикризового управління. «Управління компанією в незалежності від стадії розвитку має бути антикризовим, тобто спроможним передбачити і запобігти кризовим ситуаціям або послабити їх» [3]. Антикризове управління організації повинне бути безперервно діючим елементом в усіх напрямках менеджменту: управління фінансами, постачанням,

виробництвом, збутом, персоналом тощо. Антикризове управління компанії має враховувати певні принципи, дотримання яких дозволяє забезпечувати її ефективне функціонування у довгостроковій перспективі. Серед них виділяють наступні [2]:

- проведення своєчасної діагностики явищ у фінансовому стані організації;
- швидке реагування на виявлені різноманітні явища;
- реагування на ступінь загрози фінансовому стану;
- повне використання внутрішнього потенціалу компанії для виходу з кризи.

Не виконання вказаних принципів не дозволить отримати бажаних ефектів від антикризових заходів або може навіть призвести до поглиблення кризи. Отже, успішне впровадження антикризових дій буде можливим лише використовуючи комплексний підхід до визначення кризової ситуації в організації, що передбачає застосування особливих методів і прийомів управління процесами попередження, переборення кризи та дає змогу сформувати систему антикризового управління на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Беляев С. Г. Теория и практика антикризисного управления / С. Г. Беляев, В. И. Кошкин, Б. В. Сребник. – М. : Юнити, 2005. – 469 с.
3. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / А. М. Штангрет, О. І. Капілюк. – К.: Знання, 2007. – 335 с.
4. Тімар І. В. Особливості формування системи ризик менеджменту на підприємствах будівельної галузі / І. В. Тімар, А. В. Коваленко // Науковий вісник НГУ. – 2011. – С. 104–106.
5. Тімар І. В. Ризик менеджмент в антикризовому управлінні підприємством будівельної галузі / І. В. Тімар // Мировая экономика XX века: современные тенденции и перспективы развития : матеріали V Міжнародн. наук.-практ. конфер. – Львівська економічна фундація. – 2011. – С. 71–73.